

Легенда про сокола

Антоніна Гармаш-Литвин

Було це тоді, як над Січчю Запорізькою зависла петля, що ось-ось мала затягтися смертільним порухом. Козацтво вирувало: військо обступило! Вороже? Не вороже?... Браття-Слов'яни, а з чужим генералом... Облягли козацький стан.

– Не проливати братню кров! Не годиться!

– Розігнати вражу силу! Хто їх кликав сюди?

– Гріх! Бог покарає за кров християнську... Підемо з іконою Божої Матері!

Ходив-блукав поміж козаків молодик завзятий, хоробрий та днесь розгублений: що робити? Завтра, або кров братня потече, або навіки згине вільне козацтво, застогне у ярмі люд, а царські генерали замуштрують козацькі полки.

І раптом сяйнула думка: вони такі самі, як ми! А що як їх до козацького війська прийняти, а генерала чужинця, геть нагнати... Задумав – зробив!

І так палко говорив, такі щирі були слова, така знадлива думка, що зануртувала в гарячих головах згода, душу збурунив подих волі, задзвеніло:

– Мы с вами едины!

Нагло заgrimів постріл – козак повільно падав, а генерал-чужинець зле посміхався:

– Чтобы не повадно было возмущать бесхитростные души!

Та лиш торкнуло землі тіло козацьке, як зникло воно, а вгору зметнувся сріблястий сокіл. Кілька разів падав-припадав до рідної землі, прощаючись. І зашепотіла матінка сира земля:

– Синку! Знай: повернешся знову, бо потрібен еси на цій землі. Шукай матір, що породить тебе!

Стрімко злетів сокіл і зник за хмарами.

Довго шукала душа нове тіло: бо злі сили стерегли пильно, аби не народився. Літав сокіл, никав, щастя, роду шукав. Де міг, допомагав козакам-одинакам у скрутні хвилини, бо ж сам так нагле загинув.

Пішла чутка, що сокіл – душа козацька, діє, допомагає. На Кубані-Тамані витав, чорноморських козаків, в Задунайській Січі виручав у тяжку мить. Таємниче, негадано приходила поміч. Вдячні козаки до кінця днів своїх носили оберегу – сокола, згадуючи несподіваний рятунок.

І нарешті наблизилось давно сподіване: побралися молодята, вона і він козацького роду. Вона – відаюча, а він діючий. В день весілля невідома сила повела їх на Хортицю. Стали на тому місці, де в далекому 1775 році падав козак, що своїм життям хотів заступити від загибелі Січ. І злетів з неба до них Сокіл. Дивувалися молодята. Та дівчина відчула: то душа майбутнього сина!

Ой, тяжко буде його вродити-зростити-виховати! Але це ж рідний дух, вона вже впустила його в свою душу.

Отак і народився в родині Єрмаків син Анатолій. Мама Берегиня тримала захист

над ним, бо ж відаюча. А він змалку ніс у грудях поклик захисника рідної землі. Вірний і незупинний, відданий Україні і людям, одвічний козак-характерник.

Скільки добрих справ звершено, скільки злочинів попереджено! Він завжди там, де кипить бій пітьми і світла, де потрібно допомогти-підказати-заспокоїти.

Полювало за ним зло, та мати брала на себе, даючи йому змогу діяти.

Підстерегли в жалобі, коли відлетіла материнська душа, а сам не встиг перебрати захист.

Та навіть у смерті непереможний, діючий: згуртував і тих, що стояли осторонь, не діяли, а споглядали!

І знову сокіл витає, нам наснагу посилає, до дії гукає. Вічно живий добротворець козак, полум'яний українець Анатолій Єрмак. І склали думу-пісню про нього.

*Забриніла жалобна струна,
Зарясніли, підсолені роси,
Тихо падала пісня сумна
На пекучі лютневі морози
Ой куди ж ти полинув, козаче,
Невгамонний, неспинний Єрмаче?!
Ти поліг не в горнилі війни,
Не в двобої, не в чесному герці:
Та Вкраїну від зла боронив,
До останнього поштовху серця!
Ой, куди ж ти полинув, козаче,
Непідкупний, вогненний Єрмаче!
Сила злая радіє! Не зна,
Що святкує дарма перемогу:
Біль утрати живих об'єднав,
І повів на козацьку дорогу
Твоя Честь, твоя Слава, козаче,
Навіки поміж нами Єрмаче!*